

Exkurze za pozdně jarní květenou lesa Ochozy u Bystřice pod Hostýnem

Field trip for late-spring flora aspect of Ochozy forest near Bystřice pod Hostýnem town

DAVID HORÁK

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky,
Šlechtitelů 27, CZ-783 71 Olomouc; email: david.horak1@seznam.cz

Abstract: A field trip to the Ochozy forest complex near the town of Bystřice pod Hostýnem (Moravia, Czech Republic) took place on May 5, 2023. The main aim was to observe the late-spring floristic aspect of the forest, anticipating the presence of orchids such as *Orchis pallens*. In total, 162 taxa of vascular plants were recorded during the field trip. Finally, no orchids were seen, potentially due to changes in the forest environment. However, several interesting and regionally notable findings were recorded, including *Alnus xpubescens*, *Glechoma hirsuta*, *Pulmonaria mollis* and *Myosotis discolor*.

Keywords: floristic data, Moravian Gate, forest vegetation, vascular plants

Taxonomické pojetí a nomenklatura: Kaplan et al. (2019)

V pořadí třetí exkurze Moravskoslezské pobočky ČBS proběhla 13. května 2023 za příjemného počasí v prostředí rozlehlého lesa Ochozy. Tento převážně listnatý les se nachází západně od Bystřice pod Hostýnem, přibližně v trojúhelníku mezi tímto městem a obcemi Prusinovice a Lipová. Leží v jihozápadním cípu fytochorionu Moravská brána vlastní (76a) v blízkosti úpatí Hostýnských vrchů. Cílem exkurze bylo prozkoumání střední a severní části lesa v pozdně jarním období (jižní část lesa byla v letním období cílem jedné z tras floristického kurzu ČBS v Přerově v roce 2022). Celkem se sešlo 10 účastníků. Výchozím a zároveň závěrečným bodem exkurze byla obec Lipová. Zájmovými druhy byly odtud udávané vzácné rostliny, zejména vstavačovité jako vstavač bledý (*Orchis pallens*). Exkurze tedy vedla především lesem, zaujaly nás ovšem i přilehlé luční porosty.

Při opuštění intravilánu obce Lipová byla cesta zpočátku lemována běžnými ruderalními druhy, jak se sluší na průměrný okraj obce. Následně jsme prošli řídkým křovinatým lesem a kolem intenzivních pastvin směrem k lesu Ochozy. Docela zajímavou, pravděpodobně bývalou pastvinu, zdobil pozdně jarní aspekt s violkou psí (*Viola canina*), vítodem obecným (*Polygala vulgaris*) a mochnou sedmilistou (*Potentilla hep-taphylla*). Na jejím okraji jsme si povšimli netypicky vyhlížející olše, která se ukázala být kříženec olše lepkavé (*Alnus glutinosa*) a olše šedé (*Alnus incana*), tj. *Alnus xpubescens*. Po krátkém polním intermezzu jsme dosáhli vlastního lesa Ochozy (obr. 1). Přivítaly nás typické lesní druhy jako svízel vonný (*Galium odoratum*), svízel Schultesův (*Galium intermedium*) nebo violka lesní (*Viola reichenbachiana*). Dále mozaikovitý charakter

Obr. 1. Jarní aspekt v lese Ochozy. – Obr. 2. Plicník měkký (*Pulmonaria mollis*). – Foto D. Horák

lesní vegetace udávala místy ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), nebo později acidofilní bika bělavá (*Luzula luzuloides*) a pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*). Pokračovali jsme po široké lesní cestě s vlhkými i suchými lemy a střídajícími se fragmenty lesa a pasek. Poté jsme odbočili do střední části lesního komplexu charakterizovaného pěknými fragmenty převážně dubohabřin s lilí zlatohlavou (*Lilium martagon*) a árónem východním (*Arum cylindraceum*), ale i mladšími jednotvárnými porosty s netýkavkou malokvětou (*Impatiens parviflora*). V blízkosti jedné z lesních cest jsme učinili zajímavý nález popence chlupatého (*Glechoma hirsuta*), který zde roste izolovaně od bohatšího výskytu v Hostýnských vrších. Následně jsme měli možnost vidět opět pestrou škálu lesních společenstev ovlivněných zejména různou vlhkostí jejich stanovišť. Na severním okraji lesa nás potěšila louka s výskytem plicníku měkkého (*Pulmonaria mollis*; obr. 2), který je v této oblasti na střídavě vlhkých loukách stále poměrně častý, byť mnoho jeho stanovišť v podhůří Hostýnských vrchů v posledních desetiletích zaniklo. Před cílovou rovinkou tvořenou rozsáhlým lemem polí nás ještě čekal velmi eutrofizovaný rybník na potoku Lipová. V jeho okolí jsme kromě běžných, spíše ruderních druhů, narazili na pomněnku různobarvou (*Myosotis discolor*), která se v současnosti v širším okolí lesa roztroušeně vyskytuje (Horák, vlastní pozorování; Hroneš 2017).

Na vstavač bledý (Horák 2015) ani jiné zde se vyskytující vstavačovitě se bohužel tentokrát nepodařilo narazit. Důvodem je pravděpodobně přílišný lesní zápoj, který panuje v místech udávaného výskytu vstavače. Ovšem vzhledem k členitému terénu a mozaikovitému charakteru lesního porostu není vyloučený výskyt vstavačovitých

v jiných částech lesa, kudy tentokrát exkurzní trasa nevedla. Závěrem děkuji Michalu Hronešovi za spoluvedení a všem účastníkům za toleranci a vytrvalost během exkurze.

Použité zdroje

- Horák D. (2015): *Orchis pallens* L. – In: Dančák M., Kocián P. & Hlisnikovský D. [eds], Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IX., Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, 64: 229.
- Hroneš M. (2017): Exkurze do okolí Hlinska pod Hostýnem a Holešova. – Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS 6: 25–29.
- Kaplan Z., Danihelka J., Chrtek J. jun., Kirschner J., Kubát K., Štech M. & Štěpánek J. [eds] (2019): Klíč ke květeně České republiky. Ed. 2. – Academia, Praha.

Příloha č. 1 – Seznam nalezených taxonů

(sestavil D. Horák)

Nálezy označené (OL) jsou dokladovány v herbáři Katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Seznam lokalit

1. 76a. Moravská brána vlastní, 6571d, Lipová (distr. Přerov): jižní okraj obce, jižně od obecní knihovny, 49°24'31,0"N, 17°36'47,0"E, 270 m n. m.
2. 76a. Moravská brána vlastní, 6571d, Lipová (distr. Přerov): řídký lesík a louka jižně od Lipové, 49°24'27,1"N, 17°36'54,8"E – 49°24'12,3"N, 17°36'51,5"E, 275–305 m n. m.
3. 76a. Moravská brána vlastní, 6571d, Křtomil (distr. Přerov): okraj pole při cestě jižně od Lipové u severního okraje lesa Ochozy, asi 1,2 km JZ od obecního úřadu v obci Křtomil, 49°24'10,1"N, 17°36'48,6"E – 49°24'02,2"N, 17°36'51,8"E, 310–325 m n. m.
4. 76a. Moravská brána vlastní, 6571b, Křtomil (distr. Přerov): severní cíp lesa Ochozy směrem k Lipové, asi 1,3 km JZ od obecního úřadu v obci Křtomil, 49°23'56,4"N, 17°36'51,4"E, asi 330 m n. m.
5. 76a. Moravská brána vlastní, 6571b, Bystřice pod Hostýnem (distr. Kroměříž): podél lesní cesty ve střední části lesa, asi 1,8 km JJV od kaple v obci Lipová, 49°23'50,2"N, 17°36'56,2"E – 49°23'30,4"N, 17°37'13,6"E, 300–340 m n. m.
6. 76a. Moravská brána vlastní, 6571b, Bystřice pod Hostýnem (distr. Kroměříž): střední část lesa, kolem místa Chudobná, asi 2 km jižně od kaple v obci Lipová, 49°23'33,4"N, 17°36'44,1"E, asi 320 m n. m.
7. 76a. Moravská brána vlastní, 6571b, Prusinovice (distr. Kroměříž): západní cíp lesa Ochozy, asi 2,3 km SSV od středu obce, 49°23'50,5"N, 17°36'01,3"E, 300–320 m n. m.
8. 76a. Moravská brána vlastní, 6571d, Lipová (distr. Přerov): louka v severní části lesa Ochozy, asi 950 JJZ od kaple v obci, 49°24'05,5"N, 17°36'22,6"E, 300–315 m n. m.
9. 76a. Moravská brána vlastní, 6571d, Lipová (distr. Přerov): okolí rybníka na potoce Lipová, asi 700 m JJZ od kaple v obci, 49°24'12,3"N, 17°36'29,2"E, asi 290 m n. m.

cévnaté rostliny

Achillea millefolium: 5; *Actaea spicata*: 6; *Aegopodium podagraria*: 5; *Ajuga reptans*: 1; *Alchemilla monticola*: 2 (det. P. Batoušek); *Alliaria petiolata*: 2; *Alnus* × *pubescens* (*glutinosa* × *incana*): 2 (OL; rev. R. J. Vašut); *Alopecurus pratensis*: 1; *Anemone nemorosa*: 4; *A. ranunculoides*: 6; *Anthemis arvensis*: 3; *Anthoxanthum odoratum*: 2, 8; *Arctium tomentosum*: 1; *Arum cylindraceum* (NT/C4a): 6; *Asarum europaeum*: 4; *Astragalus glycyphyllos*: 5; *Athyrium filix-femina*: 5;

Bellis perennis: 1; *Brachypodium sylvaticum*: 2; *Bromus hordeaceus*: 1; *B. sterilis*: 2;

Cardamine pratensis: 2; *Carex brizoides*: 5; *C. hirta*: 5; *C. ovalis*: 6; *C. pallescens*: 4; *C. pilosa*: 4; *C. pilulifera*: 4; *C. remota*: 5; *C. sylvatica*: 5; *C. tomentosa*: 9; *C. vulpina*: 5; *Carpinus betulus*: 4; *Cerastium arvense*: 2; *C. glomeratum*: 1, 9; *C. holosteoides*: 8, 9; *Chaerophyllum aromaticum*: 2; *Chelidonium majus*: 1; *Chrysosplenium alternifolium*: 6; *Cirsium vulgare*: 2; *Colchicum autumnale*: 7; *Convallaria majalis*: 4; *Cornus sanguinea*: 4; *Cruciata verna*: 4; *Cytisus scoparius*: 5;

Dactylis glomerata: 1; *Daphne mezereum*: 4; *Dryopteris austriaca*: 6; *D. filix-mas*: 6;

Equisetum arvense: 5; *Erysimum durum*: 4 (OL); *Euphorbia cyparissias*: 1; *E. dulcis*: 4; *E. esula*: 9; *E. helioscopia*: 3; *E. platyphyllos*: 3; *Euonymus europaeus*: 2;

Ficaria verna: 2, 4; *Fragaria vesca*: 2; *Fraxinus excelsior*: 4;

Galeobdolon luteum: 6; *G. montanum*: 4, 6; *Galium album*: 1; *G. aparine*: 2; *G. intermedium*: 4; *G. odoratum*: 2, 4; *Genista germanica*: 4; *G. tinctoria*: 5; *Geranium pyrenaicum*: 9; *G. robertianum*: 4; *Geum urbanum*: 2; *Glechoma hederacea*: 1, 8; *G. hirsuta* (LC/C3): 6 (OL; rev. A. Uvírová);

Hieracium murorum: 4; *Hypericum hirsutum*: 5;

Juncus effusus: 5; *J. inflexus*: 9;

Lamium album: 2; *L. maculatum*: 2; *L. purpureum*: 2; *Lathyrus pratensis*: 5; *Lilium martagon* (LC/C4a): 6; *Lupinus polyphyllus*: 5; *Sambucus ebulus*: 5; *Luzula campestris*: 1, 4; *L. luzuloides*: 4; *Lychnis flos-cuculi*: 2; *Lysimachia nummularia*: 5;

Maianthemum bifolium: 4; *Matricaria discoidea*: 9; *Medicago lupulina*: 2; *Melica nutans*: 4; *M. uniflora*: 6; *Mentha longifolia*: 5; *Moehringia trinervia*: 2; *Myosotis arvensis*: 3; *M. discolor* (NT/C2): 9; *M. palustris* subsp. *laxiflora*: 5; *M. ramosissima*: 5; *M. sylvatica*: 6;

Origanum vulgare: 5; *Oxalis acetosella*: 4;

Paris quadrifolia: 6; *Pastinaca sativa*: 9; *Petasites hybridus*: 5; *Phragmites australis*: 7, 9; *Plantago lanceolata*: 1; *P. major*: 1; *Poa nemoralis*: 4; *P. pratensis*: 1; *Polygala vulgaris*: 2; *Polygonatum multiflorum*: 6; *Populus tremula*: 2; *Potentilla anserina*: 1; *P. argentea*: 1; *P. heptaphylla*: 2, 5; *P. reptans*: 1, 5; *Pulmonaria mollis* (NT/C3): 7, 8; *P. obscura*: 4;

Quercus robur: 4;

Ranunculus acris: 1; *Rumex acetosella*: 2; *Rubus idaeus*: 4;

Sambucus nigra: 4; *Scrophularia nodosa*: 5; *Selinum carvifolia*: 5; *Senecio sylvaticus*: 5; *S. vulgaris*: 1; *Sisymbrium officinale*: 9; *Stachys sylvatica*: 5; *Stellaria holostea*: 4; *S. media*: 2; *Symphytum officinale*: 2; *S. tuberosum*: 6;

Taraxacum sect. *Taraxacum*: 1; *Tilia platyphyllos*: 4; *Trifolium medium*: 9; *T. pratense*: 1; *Tussilago farfara*: 5;

Urtica dioica: 1;

Veronica arvensis: 1, 3; *V. chamaedrys*: 2; *V. persica*: 2; *V. officinalis*: 4; *V. polita*: 3; *V. serpyllifolia*: 5, 8; *V. sublobata*: 2; *Viburnum opulus*: 2; *Vicia sepium*: 2, 9; *Vinca minor*: 5; *Viola arvensis*: 3; *V. canina*: 2 (OL); *V. reichenbachiana*: 4; *V. riviniana*: 4.